

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 2479/2021
22.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца „НББ Некретнине“ АД Београд, чији је пуномоћник Мирјана Рајић Илић адвокат из ..., против туженог Града Београда, којег заступа Градско правобранилаштво из Београда, ради стицања без основа и фактичке експропријације, одлучујући о ревизијама странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7349/19 од 16.09.2020. године, у седници већа одржаној дана 22.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије странака изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7349/19 од 16.09.2020. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви странака за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 472/2012 од 25.12.2018. године, која је исправљена решењем тог суда П 472/2012 од 19.06.2019. године, ставом првим изреке дозвољено је објективно преиначење тужбе. Ставом другим изреке, одбијен је приговор стварне ненадлежности тог суда. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезе на исплату износа од 185.304.551,81 динар, на име неосновано стечене користи у периоду од 01.01.2000. године до 01.01.2016. године настале неправним коришћењем земљишта у површини од 45 ари 3 м², означеног као катастарска парцела .. површине 3 ара 23 м² уписана у лист непокретности број .. КО ..., катастарска парцела .. површине 21 ар уписана у лист непокретности .. КО ..., катастарска парцела .. површине 25 м² уписана у лист непокретности .. КО ... и катастарска парцела .. површине 20 ари 55 м² уписана у лист непокретности .. КО ..., са законском затезном каматом на новчане износе наведене у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да на име накнаде за фактички експроприсано земљиште површине 45 ари 03 м², означеног као катастарске парцеле ..., .. и .. све КО ..., исплати износ од 8.197.968,00 динара са законском затезном каматом од 05.12.2018. године до исплате. Ставом петим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 7349/19 од 16.09.2020. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе странака и потврђена пресуда

Вишег суда у Београду П 472/2012 од 25.12.2018. године, исправљена решењем истог од 19.06.2019. године, у ставу првом, трећем и петом изреке, као и у делу става четвртог изреке којим је обавезан тужени да на име накнаде за фактички експроприсано земљиште површине 45 ари 03 м² у КО ... исплати тужиоцу износ од 8.197.968,00 динара. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 472/2012 од 25.12.2018. године, исправљена решењем истог суда од 19.06.2019. године, у делу става четвртог изреке - у погледу досуђене законске затезне камате на износ од 8.197.968,00 динара, тако што је одлучено да се иста има обрачунати од 25.12.2018. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену обе странке су благовремено изјавиле ревизије због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Обе странке су поднеле и одговоре на ревизије, са предлозима да се ревизија противне стране одбије као неоснована.

Одлучујући о изјављеним ревизијама, на основу члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 125/04 и 111/09 - ЗПП) који се у овом поступку примењује на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11), Врховни касациони суд је нашао да ревизије тужиоца и туженог нису основане.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Тужени у ревизији не указује на постојање других битних повреда одредаба парничног поступка из става 2. наведеног члана, а није основан његов навод о погрешној примени члана 380. став 1. тачка 3. ЗПП од стране другостепеног суда. Ревизијски наводи тужиоца о учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП нису основани јер образложење побијане другостепене пресуде нема недостатака због којих се њена правилност не би могла испитати. Релативно битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 1. ЗПП учињена у другостепеном поступку, на коју се указује ревизијом тужиоца, није од утицаја на правилност другостепене пресуде. Другостепени суд је, одлучујући о жалбама странака, примењивао одредбе важећег Закона о парничном поступку, уместо Закона о парничном поступку који је важио у време покретања парнице и на чију примену упућује прелазна одредба члана 506. став 1. важећег Закона о парничном поступку. Међутим, одлука другостепеног суда о тужиочевој жалби је правилна, па зато погрешна примена процесне одредбе на коју ревидент указује није од значаја.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је (под називом ТП „Баново брдо“) до ступања на снагу катастра непокретности за КО ... био уписан у земљишним књигама (зкул .. КО ...) као носилац права коришћења на парцелама .., .. и .. . Означене парцеле су у земљишним књигама биле уписане као путеви у државној својини Републике Србије. Овим парцелама старог премера одговарају катастарске парцеле .., .. и .. новог премера, које су по оснивању катастра непокретности уписане као градско грађевинско земљиште у државној својини са правом коришћења тужиоца, и то као земљиште под зградом (објектом) - улица (катастарске парцеле .. и ..), некатегорисани пут (катастарска парцела ..) и локални пут (катастарска парцела ..), сви

изграђени без одобрења за градњу у државној својини. Тужени је уписан као држалац тих објеката. Наведене парцеле настале су током 1990. године, деобом катастарске парцеле .. КО ..., формиране током 1954/1955 године у поступку израде новог премера. Фактички се катастарске парцеле .., .. и .. користе као улица ... у ..., а катастарска парцела .. као путно земљиште које се налази испод надвожњака обилазнице ...-... .

Тужилац је у овом спору кумулативно истакао два тужбена захтева: за накнаду због бесправног коришћења његовог земљишта у периоду од 01.01.2000. године до 01.01.2016. године (члан 219. Закона о облигационим односима) и за накнаду због одузимања земљишта (фактичка експропријација).

Одлучујући о овим захтевима, нижестепени судови су на утврђено чињенично стање правилно применили материјално право.

Спорно земљиште, на којем је у катастру непокретности уписано право коришћења тужиоца, фактички се користи као улица - добро у општој употреби (члан 3. став 1. Закона о путевима). Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини прописано је да се добром у општој употреби, у смислу тог закона, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом. Према ставу 7. тог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева II реда који су у својини аутономне покрајине на чијој територији се налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (које нису део ауто-пута или државног пута I и II реда), тргова и јавних површина који су у својини јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе. И одредбом члана 3. став 5. Закона о путевима прописано је да су општински путеви, улице и некатегорисани путеви који не припадају државним путевима I и II реда својина јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају, предметно земљиште се користи као улица, односно путно земљиште. У том статусу је и уписано у катастру непокретности, а тужени је уписан као држалац с`обзиром да је реч о објектима изграђеним без грађевинске дозволе. Пошто није спроведен поступак одузимања земљишта у складу са одредбама Закона о експропријацији, ради се о фактичкој експропријацији која најчешће и настаје изградњом путева, инфраструктурних или других објеката од јавног и општег интереса, а да при том не постоји одлука надлежног органа о одузимању земљишта. Пропуст органа да донесе такву одлуку, која би била основ за одређивање накнаде за одузето земљиште, чини основаним тужбени захтев којим је тужилац тражио накнаду за фактички одузето земљиште. Тужени је као титулар права јавне својине на земљишту - улици, дужан да ову накнаду исплати у висини утврђеној вештачењем, на бази образложене процене тржишне вредности земљишта коју је дала пореска управа у складу са чланом 42. Закона о експропријацији, који би се иначе примењивао да је накнада одређивана на основу донетог правноснажног решења о одузимању земљишта. Нису основани ревизијски наводи тужене да је у овом случају требало применити одредбу члана 71. Закона о експропријацији. Наведена одредба примењује се у случају административног преноса земљишта у друштвеној својини, што подразумева постојање решења општинске управе о преносу земљишта, заснованом на јавном интересу, које је у овом случају изостало.

По становишту ревизијског суда, нису основани ни наводи тужиоца о погрешној примени одредбе члана 219. Закона о облигационим односима. Означена одредба регулише употребу туђе ствари у своју корист. Тужилац, без обзира на стање у

катастру непокретности, није власник спорног земљишта. Он је био само његов корисник и то право је изгубио изградњом улице, када је дошло до трајног заузимања земљишта. Ревизијски наводи тужиоца да није утврђено када је извршена фактичка експропријација нису од значаја, ако се има у виду садржина његовог одговора на ревизију туженог у којем се истиче да је одузимање извршено током 1955. године. То значи да је тада престало право коришћења тужиоца и да он не може основано потраживати новчану накнаду са позивом на наведену одредбу Закона о облигационим односима, а нема места аналогној примени одредаба Закона о експропријацији, по којима корисник експропријације стиче право на посед експроприсане непокретности тек даном правноснажности одлуке о накнади.

Из наведених разлога, на основу члана 405. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлука о захтевима странака за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у другом ставу изреке, донета је на основу члана 161. став 1. у вези чланова 149. и 150. ЗПП имајући у виду њихов успех у поступку по овом правном леку.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић